

ȘTAMPILE AMFORICE RECENT DESCOPERITE LA ALBEȘTI (JUD. CONSTANȚA)

Livia BUZOIANU, Maria BĂRBULESCU
Nicolae CHELUȚĂ-GEORGESCU

Șantierul arheologic Albești își leagă începuturile de numele celui care a fost mult timp conducătorul său științific, prof. univ. dr. Adrian Rădulescu. Cercetarea de teren, începută în 1974, a condus la dezvelirea unei importante așezări fortificate, reprezentativă pentru *chora* coloniei doriene Callatis. Suprafața cercetată acoperă cca. 3000 m.p.; elementele constructive dezvelite țin deopotrivă de caracterul strategic defensiv al așezării, completat de un altul, civil, de tradiție elenică. Studii speciale au încercat să lămurească cronologia și etapele constructive ale așezării, poziția economică deosebită în circulația produselor de import și în identificarea elementelor alogene (altele decât cel grecesc și autohton), prezența unor culte private sau publice documentate de reprezentări plastice, amenajări și obiecte cu destinație specială, elemente de organizare spațială etc.¹

Alte probleme, de natură istorică și demografică sau care țin de economia societăților antice sunt încă în curs de cercetare. Într-un demers așa de amplu, publicarea unui lot de ștampile amforice recent apărute ni se pare utilă. Este ultima etapă înaintea apariției unui studiu monografic al așezării, studiu la care regretatul profesor visa și cu care noi, ceilalți membri ai colectivului, îi suntem datori.

Noile ștampile, în număr de 85, au fost descoperite în cursul săpăturilor arheologice dintre anii 1996-2000, când s-a încercat definitivarea sectorului B al așezării.

---

1. Vezi, de exemplu, studiile, notele și rezumatele publicate de membrii colectivului (și care poartă și semnătura d-lui A. Rădulescu) în *Materiale*, Oradea, 1979, p. 167-173; *Pontica*, 19, 1986, p. 33-60 și 61-74; 20, 1987, p. 53-77 și 79-106; 21-22, 1988-1989, p. 23-90; 23, 1990, p. 29-48 și 49-79; 26, 1993, p. 121-158; 28-29, 1995-1996, p. 23-72.; *Symp. Thrac.* 3, 1985, p. 78-80 și 81-83; 5, 1987, p. 123; 8, 1990, p. 172-173; cronicile descoperirilor arheologice: 1983-1992, București (1997), p. 2-4; 1994, Cluj-Napoca (1995), p. 5; 1995, Brăila (1996), p. 6; 1996, București (1997), p. 3; 1997, Călărași (1998), p. 5-6; 1998, Vaslui (1999) p. 9; 1999, Deva (2000), p. 12-13; 2000, Suceava (2001), p. 28-29. Studii de sinteză recente sunt *Albești - site fortifié du territoire callatien*, în *The Thracian World at the Crossroads of Civilizations*, Bucharest, 1998, p. 345-375; *Données récentes sur le site d'Albești (départ. de Constantza)*, în *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques. Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Bucarest, 2000, p. 172-179; *Albești (départ. de Constantza) - site fortifié gréco-indigène*, în *Talanta. Black Sea Region on the Greek, Roman and Byzantine Period* (în curs de apariție); *Complexes d'habitat du site fortifié gréco-indigène d'Albești (départ. de Constantza)*, în *Thrace and the Aegean, Eight International Congress of Thracologie*, Sofia-Yambol 2000 (în curs de apariție).

Repartizate pe centre de export devenite de acum clasice (Heracleea Pontică, Thasos, Rhodos și Sinope), noile produse măresc numărul pieselor descoperite la Albești la 643. Cifra este sugestivă pentru importanța și puterea economică a așezării. Analiza de detaliu va fi în măsură să stabilească nu numai "noutăți" onomastice sau tipologice, ci mai ales etape și coincidențe între perioade de avânt și stagnare ale diferitelor centre.

*

Heracleea Pontică este reprezentată de 13 exemplare din perioada C (*Brashinskii, 1980*); dintre ele, 12 sunt ștampile cu un singur nume din grupa IV tipologică, din repertoriul onomastic cunoscut la Albești: Ἀριστοκράτης (5 exemplare), Φίλων (2 exemplare), Νικόστρατος, Πασιάδας, și Φιλότιμος (câte un exemplar). Deși tot cu câte un exemplar, Μενίππος - ștampilă în dispunere retrogradă pe toartă - și Διονύσιος (ștampilă în relief, cu cadru rectangular), întăresc seria reprezentărilor la Albești. Exemplarul cu nume în formă prescurtată Ἡ ρ α (...), din grupa V tipologică, se alătură seriei deja cunoscute din catalogul *Albești, 1986*².

Singurul exemplar **thasian** apărut ar putea aparține falsului eponim Ἀριστοφῶν II. Numele, cunoscut la Albești, a fost datat în prima jumătate a sec. III a. Chr. (*Debidour, 1986*) sau cca. 286-274 a. Chr. (*Avram, 1996*).

Exemplarele **rhodiene**, în număr de 16, sunt egal repartizate între ștampile de eponimi și ștampile de producători. Un interes special prezintă două fragmente amforice pe care apare în combinație numele eponimului Πολυκράτης și cel al producătorului Μέντωρ (pe exemplarul inv. 38596) sau cu un producător dificil de recunoscut în forma păstrată pe ștampilă (inv. 38597). Eponimul Πολυκράτης este cunoscut deja la Albești pe un exemplar amforic ce conține și numele producătorului Ἐπίγονος³; un alt vas, care păstrează numai una din torti ștampilată⁴, poartă numele inscripționat într-o manieră apropiată piesei descoperite acum: ștampilă fără emblemă, legenda dispusă pe două rânduri, *epsilon* și *sigma* lunare; trăsături distincte ale literelor *kappa* și *psi*lon⁵.

Al doilea fragment amforic (inv. 38597) se distinge prin prezența pe gât a trei dipinti cu vopsea neagră⁶ și prin ștampile circulare cu centru: numele eponimului în nominativ și cu *sigma* lunar este dispus retrograd. Numele producătorului are aceeași dispunere retrogradă a literelor *epsilon* și *rho* (prima literă și cu caracter lunar). Pornind în a recunoaște în sufixul - ρ α o formă de genitiv prin contractie dorică (de tipul Ἡραγόρα, Νικασαγόρα, Τεισαγόρα etc.), propunem o lecturare Κλει [...τ]ορα, deși nu am putut identifica în onomastica rhodiană eventuale apropieri. La aceeași ștampilă, N. Conovici propune o citire Ἰορακλει [...] (sic!) pentru o eventuală tran-

2. Mai departe în *lista prescurtărilor*, Albești, 1986¹, p. 33-60; tot acolo, discuții despre perioade cronologice și grupe tipologice, cu bibliografia.

3. *Albești, 1987*¹, cat. 125 (8)

4. *Albești, 1990*, p. 58, 77, nr. 12 și pl. 7/1, 9/3.

5. Tot la Albești, numele eponimului apare pe o ștampilă circulară cu legenda dispusă în jurul simbolului (floare de rodie): *Albești, 1993*, p. 114, cat. 495 (61), pl. I/20, III/25. Pentru alte tipuri de ștampilă vezi mai departe acest catalog, piesele inv. 38597 și 39287.

6. Pentru alte ștampile în dipinti la Albești, vezi *Pontica 26, 1993*, p. 138 și 155.

scriere greșită a numelui Ἡράκλειτος (?).⁷

Cu excepția tipului de șampilă, nici un alt element nu pledează pentru o diferențiere cronologică a pieselor; cele două fragmente, de forme și dimensiuni apropiate, aparțin tipului cunoscut al amforei rhodiene desemnate prin vasul 7 din publicația *Koroni*. La Albești ele s-au aflat în același context arheologic: sector B, caroul 27, la -0,50 -0,70 m. Eponimul Πολυκράτης este cunoscut în diverse părți în asociere cu producătorii Ἱεροτέλης și Θεόδωρος⁸. La rândul lui, producătorul Μέντωρ, cunoscut la Albești în variante de dispunere (vezi *catalogul*), este citat recent în asociație cu eponimul Αἰσχύλιος⁹. Atât Πολυκράτης cât și Αἰσχύλιος fac parte din seria eponimilor în perioada cărora numele lunii a fost menționat de unii fabricanți și omis de alții¹⁰. Întreaga serie "de tranziție" a fost plasată spre sfârșitul perioadei grupei B la Thompson și începutul marcării lunilor pe ștampile. Un al treilea exemplar amforic la care ne vom referi provine din același context; este o piesă aproape întreagă (lipsă piciorul și o toartă); toarta păstrată conține o șampilă circulară fără simbol, slab lizibilă. Reconstituirea probabilă ne conduce spre o formă [πα]ρὰ Βο[ί]σκ[ου]. Producătorul, cunoscut pe vase împreună cu eponimul Ἄγριος, aparține subperioadelor I b -c. Tipul de șampilă (în care numele este însoțit de prepoziție παρά) conduce și la recunoașterea unui atelier comun pentru Βοίσκος, Εὐφρων și Πausanίας I.¹¹

Între ștampilele de eponimi remarcăm:

a) tipologii noi ale unor nume deja cunoscute:

Πολυκράτης - cu simbolul lui Helios (inv. 39387)¹²;

Πολύχαρμος - cu șampilă în cadru rectangular, numele în nominativ¹³ (inv. 40452);

Πausanίας(?) - în șampilă circulară cu floare de rodie (inv. 40462);

b) nume noi de eponimi pentru așezarea de la Albești:

Εὐκλῆς - deopotrivă citat între ștampilele circulare cu buton din lista eponimilor lui Ἱεροτέλης care au marcată luna¹⁴ și între ștampilele cu simbolul lui Helios¹⁵; acti-

7. Redăm în întregime notațiile lui N. Conovici: "numele fabricantului apare aberant; înaintea lui rho apare sigur un omicron precedat de o hastă verticală provenită de la un iota sau tau, după iota final mai erau două litere; rho și epsilon sunt retrograde. Ar putea fi o transcriere greșită a numelui *Herakleitos* (?). Un fabricant cu acest nume este atribuit perioadei III datorită prezentei în depozitul de la Pergam, în cisterna de la Olbia și asociat cu eponimul *Nikasagoras I* (Iu. S. Badalianț, SA, 1978, 4, p. 211 = IOSPE III, 2987). Un alt *Herakleitos* este cunoscut în perioada I, în asociere cu eponimul *Diopethes* (W. Technau, AM, 54, 1929, p. 59, nr. 3, Samos Heraion). Nici unul nu se potrivește cu ștampila de aici, dar nu vedem altă transcriere posibilă a numelui".

8. Pentru același eponim N. Conovici remarcă apropieri stilistice cu producătorii Ἑλλάνικος și Πausanίας.

9. G. Jöhrens, *Amphorenstempel in Nationalmuseum von Athen*, Mainz, 1999, s.v., 116.

10. Grace - Pétrapoulakou, 1970, p. 293; din serie mai fac parte Εὐκλῆς, Σωχάρης, Φιλωνίδας și probabil Φιλοκράτης.

11. Vezi și Grace, *Koroni*, p. 323-324; eponimul Ἄγριος este cunoscut și cu producătorii Εὐφρων și Ἀγροικλῆς I (vezi mai departe, la noi, și Εὐφρων).

12. După N. Conovici emblema indică fabricantul Θεόδωρος, dar într-o variantă nouă (fără ultima literă în rândul 2)

13. Vezi mai departe și notațiile din catalog.

14. Grace, *Koroni*, p. 328, n. 20; Grace - Pétrapoulakou, 1970, p. 293, nume fixat în "perioada de tranziție" alături de Αἰσχύλιος, Πολυκράτης, Σωχάρης și posibil Φιλοκράτης. Tot Grace - Pétrapoulakou, 1970, p. 301, Εὐκλῆς este citat alături de Ξεάνετος, Ὀνάσανδρος și alții în perioada II a. Badalianț, *op. cit.*, înregistrează eponimul Εὐκλῆς cu producătorii Ποταμοκλῆς, Δαμόνικος, Ἱεροτέλης.

15. Grace, *Koroni*, n. 17, simbol identificat "oglinďă" și în continuare observația potrivit căreia cei mai mulți eponimi sunt din perioada puțin anterioară nimirii lunilor pe vase.

vitătea lui, după Grace, *Koroni*, n. 12, pare să fi încetat curând după ce numele lunilor încep să fie marcate pe ștampile;

Μυτίων - este fixat în subperioada II b; Grace, 1956, N 98 citează perechea Μυτίων - Μενεκράτης pe o amforă provenită dintr-un depozit datat în al treilea sfert al sec. III a. Chr.¹⁶. După N. Conovici, eponimul Μυτίων poate fi asociat stilistic cu fabricantii Θεόδωρος, Πασίων, Ἀγοράναξ, Ἑλλάνικος (ultimul putând fi atribuit și ștampilelor de la Albești¹⁷);

Ξενοφάντος I, în ștampilă circulară cu floare de rodie; eponimul a fost plasat de Grace, *Délos*, p. 525 la mijlocul sec. III a. Chr.; Johannes Burow, *Pergamon*, p. 96, nr. 298 îi precizează datarea în perioada II (spre 225 a. Chr.). Același eponim este considerat de N. Conovici "probabil primul din superioada II b sau ultimul din subperioada II a; el este asociat stilistic cu fabricantii Ἱεροτέλης, Θεόδωρος, Παισανίας și Ἐπίγονος I (ștampile în formă de frunză), caracteristici subperioadei II a, dar și cu Ἀγοράναξ și Ἀριστείδας, din subperioada II b. Ar fi posibil totuși să existe doi Ξενοφάντος în perioada II".

Numele de producători comportă tot o distincție în două categorii:

a) nume în tipologii consacrate la Albești: Θεόδωρος I, Κρέων și Σάμος.

Primul nume apare și pe ștampilele circulare cu buton. N. Conovici plasează activitatea producătorului Θεόδωρος între sfârșitul perioadei I și începutul perioadei II b¹⁸. Pentru Σάμος, Grace stabilise deja din 1952 o dată nu prea ridicată în sec. III a. Chr. și oricum după 240 a. Chr.¹⁹;

b) nume noi apărute: Δίσκος și Εὔφρων.

Producătorul Δίσκος I este frecvent citat în complexe arheologice sau în combinații de nume. Grace, *Agora*, 222-223, N 24, 25 îl menționează în complex de sec. IV-III a. Chr. La Tarsus apare cu eponimul Ξενοστράτος, într-un depozit datat de G. R. Edwards în jur de 250 a. Chr. sau al treilea sfert al sec. III a. Chr.²⁰.

Pentru numele Εὔφρων și piesele care poartă ștampila eponimului Ἁγριος, vezi Grace, 1956, N 70, pl. 61 și text, p. 139. Eponimului, prezent și la Koroni²¹, i se stabilește o datare în a treia decadă a sec. III a. Chr.; reținem aici și observația dată în notă de Grace potrivit căreia unii eponimi care apar cu fabricantul Εὔφρων sunt mai timpurii decât cei prezenți la Koroni²². N. Conovici îl consideră pe producătorul Εὔφρων caracteristic pentru subperioada I b, cu posibilitatea ca activitatea lui să fi continuat și

16. Datarea este reținută și de Şelov, 1975, nr. 150.

17. N. Conovici a avut amabilitatea să confrunte unele dinte piesele de la Albești recent apărute (după desene sau fotografii) cu informațiile din fișierul propriu. Ne-a transmis observațiile personale, neapărute încă în vreo publicație. Întrucât vin în completarea (și precizarea) unor demersuri cunoscute în literatura de specialitate și se referă la piese acum izolate într-un lot, ne-am luat permisiunea să le facem cunoscute. Îi mulțumim pentru generozitate și înțelegere.

18. Cităm pasajul din manuscris după N. Conovici: "fabricantul Θεόδωρος își începe activitatea la sfârșitul perioadei I (asociat cu eponimii Δαήμων și Νίκων) și continuă până la începutul subperioadei II b (Θεοφάνης, Μυτίων, Ξενοφάντος I). Pe ștampilele cu numele eponimilor apare întodeauna simbolul lui Heliós, după care poate fi recunoscut atelierul".

19. Grace, *Délos*, p. 536-537, sub nr. 21.

20. Vezi Grace, 1956, sub N 101.

21. Grace, *Koroni*, p. 324.

22. Grace, 1974, p. 198, n. 19.

în subperioada I c²³.

În funcție de repartitia pe perioade și subperioade²⁴, trei dintre eponimi (Εὐκλῆς, Πολυκράτης, Πausανίας) se plasează în subperioada II a (datată între 240-225 a. Chr.); doi eponimi (Μυτίων și Ξερόφαντος) aparțin subperioadei II b (225-210 a. Chr.)²⁵; un singur eponim (Πολύχαρμος) aparține subperioadei I c (cca. 269-240 a. Chr.). Activitatea fabricanților ocupă intervale mai lungi, care depășesc uneori limitele unei (sub)perioade. Reținem pentru o datare chiar din subperioada I b (cca. 280-270 a. Chr.) numele producătorilor Εὐφρων și Βοίσκος (pentru I b - I c).

Ștampilele **sinopeene**, în număr de 49, aparțin tipului comun, în care numele astynomului cu precizarea funcției este însoțit de numele producătorului; un exemplar (inv. 40387) conține, singur, producătorul.

Din punct de vedere onomastic noile descoperiri rețin atenția prin:

a) două nume noi de astynomi, ambele din grupa a IV-a: Μιλτιάδης ὁ Τεισάνδρου și Εὐχάριστος (2) Δημητρίου;

b) recunoașterea unor tipologii deja cunoscute:

Ἰκέσιος ὁ Ἀντιπάτρου - producătorii Δημήτριος (2 exemplare) și Πάπης;

Ἰφίς ὁ Ἐστιαίου - producătorul Ἀγάθων (3 exemplare);

Ἀπολλωνίδης ὁ Ποσειδωνίου - producătorul Μάνικκος (5 exemplare);

Πρωταγόρας ὁ Κυνίσκου - producătorul Θέων (2 exemplare);²⁶

c) combinații noi de nume:

Πυθοχρήστος ὁ Ἀπολλωνίδου - Ἡρακλείδης;

Ἰοβάκχος ὁ Μολπαγόρου - Ἀπατούριος;

Ζῆνις ὁ Ἀπολλοδώρου - Δῖος;

Πλεισταρχίδης ὁ Ἀπημάντου - Ἀγήμων (?);

Βόρυς ὁ Ζεύξιος - Πολύχαρμος;

Θηρίκλης ὁ Ἀπολλωνίου - Χαβρίας;

Ἰφίς ὁ Ἐστιαίου - Ἀρτέμων;

Ἰλλος ὁ Φιλίσκου - Ἀγάθων și Ἐρμαῖος;

Ἀπολλωνίδης ὁ Ποσειδωνίου - Ἀγάθων și Στέφανος.

Sub raportul frecvenței se mențin, în continuare, la valori ridicate numele astynomilor Ἀπολλωνίδης ὁ Ποσειδωνίου 10 exemplare (+20, din descoperirile mai vechi)²⁷; Ἰφίς ὁ Ἐστιαίου - 9 exemplare (+11); Ἰκέσιος ὁ Ἀντιπάτρου - 6 exemplare (+14). Comparația cu datele cunoscute pentru Callatis²⁸ înregistrează două situații:

a) prezențe bine marcate la Albești a unor nume cu frecvență redusă sau cu frecvență zero la Callatis:

23. Cităm din nou din N. Conovici: "Εὐφρων este un fabricant caracteristic pentru subperioada I b (anterioară și contemporană fortului de la Koroni) pe ștampile unde numele său apare alături de cel al eponimului, unoeri precedate de prepoziția παρά. Este probabil că își continuă activitatea și în subperioada următoare".

24. Vezi J.-Y. Empereur, A. Hesnard, *Les amphores hellénistiques du monde égéen, in Céramiques hellénistiques et romaines*, II, în special p. 18-19.

25. Și, după N. Conovici, chiar de la începutul perioadei.

26. Pentru alte tipologii care se verifică vezi și catalog nr. 607 (260), 608 (261), 614 (267), 615 (268), 616 (269), 624 (277), 630 (283), 633 (286).

27. Pentru cifrele din paranteză, vezi la noi, *Albești*, 1988-1989, p. 43-86 și 1993, p. 145-152.

28. Vezi N. Conovici, 1998 (*Histriă*), în special, p. 203-206 (anexa 6).

Ἰοβάκχος ὁ Μολπαγόρου - 3 (+6) Albești - 1 Callatis;

Βόρυς ὁ Ζεύξις - 1(+7) Albești - 1 Callatis;

Ἰκέσιος ὁ Ἐτεονίκου - 2(+14) Albești - 3 Callatis;

Μνησις ὁ Φορμίωνος - 1(+4) Albești - 1 Callatis;

Πρωταγόρας ὁ Κυνίσκου - 2(+4) Albești - 1 Callatis;

Καλλίχορος ὁ Πρωταγόρου - 1(+2) Albești - 0 Callatis;

Μίκριος ὁ Ἀρισταγόρου - 2(+8) Albești - 0 Callatis;

Ἵλλος ὁ Φιλίσκου - 2(+2) Albești - 0 Callatis;

b) invers, prezențe izolate la Albești pentru nume frecvente la Callatis:

Μιλτιάδης ὁ Τεισάνδρου - 1 Albești - 8 Callatis;

Εὐχάριστος ὁ Δημητρίου - 1 Albești - 52 Callatis.

Dacă valorile numerice de însumare nu pot avea un caracter definitiv, raportările lor pot păstra, în schimb, o valoare constantă, apropiată de cea reală.

Încă o dată se verifică un caracter propriu al importurilor amforelor sinopeene la Albești²⁹, caracter ce exclude eventuale intermediari sau evoluții comparabile cu ale coloniei apropiate Callatis.

Analizat sub raport cronologic, noul lot de ștampile susține o prezență masivă a astynomilor subgrupeii V d (36 exemplare); subgrupele V b și V c sunt prezente cu un număr egal de exemplare (câte 5 fiecare). Ștampilele din grupa a IV-a – în număr de două, nu produc modificări privind configurația și ponderea grupei la Albești³⁰. În sfârșit, producătorul Μένων este cunoscut cu astynomi din grupele IV și V (și mai ales din prima parte a grupei V)³¹. Cifrele recente adăugate celor datorate materialelor deja publicate³² și repartizate conform schemei propuse de N. Conovici în 1998, conduc la următoarea structură³³:

grupa IV (279-258 a. Chr.): 2 + 17 = 19 exemplare

subgrupa V a (cca. 257-253 a. Chr.): 0 + 3 = 3 exemplare

subgrupa V b (cca. 252-243 a. Chr.): 5 + 55 = 60 exemplare

subgrupa V c (cca. 242 - 223 a. Chr.): 5 + 41 = 46 exemplare.

subgrupa V d (cca. 222-211 a. Chr.): 36 + 88 = 124 exemplare.

Subgrupa V d se dovedește, în continuare, a fi foarte bine reprezentată. Tot din punct de vedere cantitativ, este evidentă slaba reprezentare a subgrupeii V a (situație înregistrată de asemenea și la Histria și Callatis, și care își poate afla, credem, o motivație istorică³⁴). Absența astynomilor din subgrupa V e (cca. 210-190 a. Chr.) coincide acum cu absența și a eponimilor rhodieni din perioada a III-a.

Situația nu pare a fi întâmplătoare, dar nu ne poate servi, deocamdată, decât ca

29. Situația subliniată de noi, în *Albești*, 1988-1989, p. 30-42; vezi și Al. Avram, N. Conovici, Gh. Poenaru Bordea, *Dacia*, NS, 34, 1990, p. 111-116.

30. Considerată ca "slabă" comparativ cu situația aceleiași grupe la Callatis. Vezi și *Albești*, 1988-1989, p. 40.

31. Vezi *Histria*, sub. 376.

32. Avem în vedere piesele *Albești*, 1988-1989, cat. 166 (1) - 343 (178) și 1993, cat. 508 (206) - 539 (237); cifrele de pe coloana a doua, mai departe, reies din cele două publicații.

33. Conovici, 1998, p. 13-51, cap. I, *Problèmes de la chronologie des timbres sinopéens*. Autorul propune, cu rezervă, date relative numai grupelor (grupeii V ii este rezervat intervalul cca. 257-190 a. Chr.); datele pentru subgrupe le aflăm printr-o simplă numărare (păstrând relația presupusă an/astynom).

34. În implicațiile de ordin economic ale "războiului Tomisului", din 256/255 a. Chr.; vezi și Al. Avram, *ISM*, III, p. 26-32.

argument pentru o posibilă încetare a importurilor amforice la Albești încă din ultimul deceniu al sec. III a. Chr.³⁵.

Stampilele **altor centre** le-am divizat, tipologic, în ștampile cu nume prescurtate sau monograme și dipinti. Dincolo de recunoașterea unor calități ale argilei sau forme ale vaselor, posibilitățile de atribuire rămân deschise: sunt de luat în considerare centre pontice apropiate Sinopidei (inv. 38584) și egeene apropiate producției de Cnidos sau Chios (inv. 39288 și 39289). În fragmentele amforice conținând dipinti identificăm cu mai multă siguranță trăsăturile unor produse de Sinope și Rhodos.

Materialele amforice recent descoperite fac parte din inventarul unor complexe de locuire din sectorul B, prezentate deja în diverse publicații³⁶. Cele mai multe aparțin locuinței din carourile 37 și mai ales 27, a cărei datare în intervalul 280-210 a. Chr. este asigurată de ștampile de Heracleea Pontică din perioada a IV-a³⁷, rhodiene din subperioadele I b -(I c), II a, II b și sinopeene din subgrupa V d. Locuințele din SC c. 65 și SB c. 48 sunt mai bine reprezentate pentru intervalul 225-210 (211) a. Chr. de ștampile rhodiene din subperioada II b și sinopeene din subgrupa V d. Pentru locuința din SB c. 17 predominante sunt piesele din prima jumătate și mijlocul sec. III a. Chr. (ștampile de Heracleea Pontică, Thasos și Sinope subgrupa V b, față de un singur exemplar sinopean din subgrupa V d). Pentru o datare a locuinței din SB c. 38 în intervalul 269-225 a. Chr. pledează ștampile de Heracleea Pontică și Rhodos, perioadele I c și II a. Alte piese, izolate, servesc ca elemente de datare pentru amenajări speciale. Astfel la baza zidului din SB c. 58 s-a aflat o ștampilă sinopeană din grupa IV (inv. 40448); din umplutura de lângă pavajul din SB c. 48 provin 3 ștampile sinopeene din subgrupa V d; pe pavaj, care continuă și în SB c. 47 s-a aflat o ștampilă sinopeană din aceeași subgrupă. Alte două pavaje din SB c. 3 și SB c. 8 pot fi de asemenea datate între limitele subgrupeii sinopeene V d.

Ștampilele amforice la care ne-am referit nu constituie, singure, argumente de datare; ele oferă doar elemente de sprijin în interpretarea situațiilor stratigrafice din teren. Dincolo însă de orice îndoială rămâne afirmarea la Albești cu predilecție a sec. III a. Chr., și mai ales a perioadei corespunzătoare subgrupeii V d a ștampilelor sinopeene

35. În studiul din 1988-1989, p. 41 presupuneam "o dată situată spre sfârșitul secolului al III-lea a. Chr." pentru încetarea importurilor sinopeene la Albești.

36. *Albești (départ. de Constantza) - site fortifié gréco-indigène*, în *Talanta. Black Sea Region in the Greek, Roman and Byzantine Period*; și mai ales, *Complexes d'habitat du site fortifié gréco-indigène d'Albești (départ. de Constantza) in Thrace and the Aegean. Eight International Congress of Thracology*, Sofia-Yambol 2000 (ambele lucrări în curs de apariție).

37. Admitem acum o perioadă de circulație mai mare a ștampilelor heracleene din grupa a IV-a, care să atingă mijlocul sec. al III-lea a. Chr. (dacă nu cumva să depășească și această dată).

CATALOG

I. HERACLEEA PONTICĂ

I. 1. Ștampile cu un singur nume (grupa IV tipologică)

- 559 (132)x. Inv. 40388. Albești, 1997, SB, c. 26, - 0,45 m (din profil). Pl. I/1; V/1.
Ștampilă englică pe gât; cu cadru; *sigma* lunar.
Ἄριστο
κράτεος[ς]
Tip *Satu Nou*, 1991, cat. 13-19.
- 560 (133). Inv. 40442. Albești, 1998, SB, c. 38 (în pământul de deasupra zidului).
Pl. I/2.
Ștampilă englică pe gât; *sigma* unghiular.
[Ἄ]ριστο
[κ]ράτεος
Tip *Albești*, 1986, cat. 4-8.
- 561 (134). Inv. 40372. Albești, 1997, SC, c. 65. Pl. I/3; V/2.
Ștampilă englică pe toartă.
Ἄρι[στο]
κρά[τεος]
Tip *Albești*, 1986, cat. 9-19; *Albești*, 1990, cat. 445 (97) - 449 (101); *Albești*, 1993, cat. 474 (116) - 477 (119).
- 562 (135). Inv. 40823. Albești, 1996, SB, c. 27, - 0,50-0,70 m. Pl. I/4.
Ștampilă englică pe gât; cu cadru.
Ἄρισ[το]
κρά[τεος]
Tip *Albești*, 1990, cat. 451 (103); *Satu Nou*, 1991, cat. 26.
- 563 (136). Inv. 40824. Albești, 1980, SB, c. 35, - 0,15-0,60 m. Pl. V/3.
Ștampilă englică pe toartă.
[Ἄ]ριστο
[κρ]άτ[εος]
Tip *Albești*, 1993, cat. 487 (129); *Satu Nou*, 1991, cat. 41.
- 564 (137). Inv. 40199. Albești, 1997, SB, c. 36, - 0,50 m. Pl. V/4
Ștampilă în relief, pe gât; cartuș dreptunghiular; slab lizibilă; *sigma* lunar.
[Διου]σίου
Tip *Albești*, 1990, cat. 451 (103); *Satu Nou*, 1991, cat. 26.
- 565 (138). Inv. 40464. Albești 1988, SB, c. 16-26. Pl. I/5; V/6
Ștampilă în relief, pe toartă; dispusă retrograd.
Μενίπ
που
Tip *Albești*, 1993, cat. 487 (129); *Satu Nou*, 1991, cat. 41.
- 566 (139). Inv. 38586. Albești 1996, SB, c. 27, - 0,50-0,70 m. Pl. V/7
Ștampilă în relief, cu cadru; dispusă pe gât.
Νικος[τ]ρ[άτου]

x Numerele de ordine din catalog continuă inserierea exemplarelor amforice ștampilate descoperite la Albești. Numărul din paranteză urmează catalogul ștampilelor pe centre de producție: Heracleea Pontică, Thasos, Rhodos, Sinope.

Tip *Albești, 1986*, cat. 46-49; vezi și *Albești, 1990*, p. 77, nr. 4-5 și pl. 6/4, 8/4, 6/6, 8/5; *Satu Nou, 1991*, cat. 45.

567 (140). Inv. 40832. Albești, 1980, SB, c. 35, -0,15-0,60 m. Pl. I/6

Ștampilă englică pe gât, fără cadru; *sigma* lunar; scriere de la dreapta la stânga.

Πασιάδα

Tip *Albești, 1986*, cat. 52.

568 (141). Inv. 40454. Albești, 1998, SB, c. 17 (la demontarea martorului dintre c. 17-27). Pl. I/7; V/8.

Ștampilă englică pe gât; cu cadru.

Φίλο

τίμου

Tip *Albești, 1986*, cat. 58-62; *Albești, 1990*, cat. 455 (107) - 456 (108).

569 (142). Inv. 40374. Albești, 1997, SB, c. 16, -0,70 m. Pl. I/9; V/9

Ștampilă englică pe gât; cu cadru.

Φίλο(νος)

Tip *Albești, 1986*, cat. 57.

570 (143). Inv. 40198. Albești, 1997, SB, c. 16-17. Pl. I/8

Ștampilă englică pe gât; cu cadru; numele pe un singur rând.

Φίλ[ο(νος)]

I.2. Ștampile cu nume în formă prescurtată.

571 (144). Inv. 40453. Albești, 1998, SB c. 18 (din dărămătura de deasupra zidului din martorul către c. 17). Pl. I/10; V/5

Ștampilă englică pe gât; fără cadru.

Ἡρα (...)

Tip *Albești, 1986*, cat. 90-92; *Satu-Nou, 1991*, cat. 27-28.

II. THASOS

572 (25). Inv. 39290. Albești, 1996, SB, c. 17, -0,75 m. Pl. I/11; V/10

Θα[σίων]

[.....] ων ←

Probabil Ἀριστοφῶν II, cunoscut la *Albești, 1986*, cat. 103(8) cu simbol "roată"; vezi trimiterile, *tot acolo*.

III. RHODOS

III.1. Amfore cu ambele torți ștampilate

573 (74). Inv. 38596. Albești, 1996, SB, c. 27, -0,50-0,70 m. Pl. II/1; IX/1

Partea superioară a unei amfore de Rhodos cu ambele torți ștampilate ($H_1 = 0,290$; $H_2 = 0,240$; $D_3 = 0,125^{xx}$). În legendă, *epsilon* și *sigma* lunare.

a) ἐπί Πολυ

b) Μέντορο(ς)

xx Dimensiunile, date în metri, se referă la : H_1 = înălțimea păstrată; H_2 = înălțimea toartei; H_3 = înălțimea gâtului; D_1 = diametrul maxim; D_2 = diametrul părții păstrate; D_3 = diametrul gurii.

κράτεις ἀγριανίου(υ)

Eponim, subperioada II a.

Pentru un vas cu ambele torti șampilate - eponim Πολυκράτης producător Ἐπίγονος - vezi *Albești, 1987*, cat. 125 (8); tot acolo referiri la numele eponimului.

Un alt exemplar, *Albești, 1990*, p. 77, nr. 12 și pl. 7/1, 9/3 păstrează numai una din torti șampilată. Producătorul Μέντωρ, în alte dispuneri, *Albești, 1987*, cat. 149 (32) - 150 (33).

574 (75). Inv. 38597. *Albești, 1996*, SB, c. 27, -0,50-0,70 m. Pl. II/2; IX/2

Partea superioară a unei amfore, cu incizie circulară la baza gâtului ($H_1 = 0,303$; $H_2 = 0,255$; $H_3 = 0,24$; $D_1 -0,304$; $D_2 -0,12$). Pe gât, dipinti cu vopsea neagră:

a) με (în ligatură);

b) stea în cinci colțuri;

c) ΘΑ

Ambele torti poartă câte o șampilă circulară; *epsilon* și *sigma* lunare; câteva litere (*sigma*, *epsilon*, *rho*) sunt scrise retrograd.

a) Πολυ[κρά]της b) Κλει [...τ] ορα

(centru) (centru)

Subperioada II a.

575 (76). Inv. 39512. *Albești, 1996*, SB, c. 27, -0,50-0,70 m. Pl. II/3; IX/3

Amforă aproape întreagă (lipsă piciorul și o toartă).

Dimensiuni: $H_1 = 0,755$; $H_2 = 0,24$; $H_3 = 0,24$; $D_1 = 0,38$; $D_3 = 0,12 \times 0,11$

Toarta păstrată conține o șampilă circulară slab lizibilă.

[πα]ρά Βο[ῖσ]κ[ου]

Într-o altă dispunere, vezi numele la *Albești, 1987*, cat. 138 (21); subperioadele I b-c.

III.2. Ștampile de eponimi

576 (77). Inv. 40449. *Albești, 1998*, SB, c. 38 (la curățarea zidului către c. 27).

simbolul ἐπὶ Εὐ

lui Helios κλεῦς

Aceeași dispunere, dar fără simbol, Pridik, 1917, p. 9, nr. 162. Grace - Pétrapoulakou, p. 301, subperioada II a.

577 (78). Inv. 40378. *Albești, 1997*, SB, c. 6, -0,50 m (la exteriorul zidului Est/Vest).

Pl. I/12; V/11.

Șampilă circulară.

[ἐπὶ Εὐ]κλεῦς Σμίνθ[ι]ος]

floare de rodie

Tip *Grace, 1956*, p. 172, N 172 (ștampila conținea probabil și luna anului).

578 (79). Inv. 40459. *Albești, 1998*, SC, c. 65-66 (la desființarea martorului).

Pl. I/13; V/12

Șampilă circulară.

ἐπὶ Μυτίωνος βαδρομίου

floare de rodie

Tip *Callatis, 1998*, cat. 124.

Subperioada II b.

579 (80). Inv. 39286. *Albești, 1996*, SB, c. 27 - 0,30 m. Pl. I/14; V/13.

- Ștampilă circulară.
[ἐπί Ξενοφ] άντου [.....]
floare de rodie
- Ștampilă circulară cu același simbol și luna βαδρόμιος, la *Pridik*, 1917, p. 14, nr. 283. Ξενοφάντος I, subperioada II b.
- 580 (81). Inv. 40462. Albești, 1998, SB, c. 28 (spre c. 27; la curățarea zidului). Pl. I/15; V/14.
Ștampilă circulară
[ἐ]πί Πα[υσανία]
floare de rodie
Reconstituire probabilă; *Şelov*, 1975, nr. 173, pentru o ștampilă circulară cu floare de rodie și cu menționarea funcției de ἱερεύς atrage atenția asupra simbolului mult reliefat și a formei.
Tot în dispunere circulară, dar numele eponimului însoțit de cel al lunii, vezi *Pridik*, 1917, p. 15, nr. 308. Pentru discuții asupra numelui, vezi *Albești*, 1987, p. 68 sub nr. 123 (6).
Subperioada II a.
- 581 (82). Inv. 39287. Albești, 1996, SB, c. 27, -0,40 m. Pl. I/16; V/15.
Simbolul lui Helios ἐπί Πολυ
κράτευ(ς)
Aceeși dispunere, dar fără simbol, *Grace*, 1956, N 95 și pl. 63; într-o variantă circulară, cu floare de rodie, vezi tot *Albești*, 1993, nr. 495 (61).
Subperioada II a.
- 582 (83). Inv. 40452. Albești, 1998, SB, c. 38 (în colțul locuinței, către c. 28). Pl. I/17; V/16.
Πολύ[χ]
αρ[μος]
Subperioada I c.
Un tip diferit, *Albești*, 1993, cat. 496 (62).
Exemplar complet, descoperit la Marissa (Tell Sandahannch), R.A.S. Macalister, PEF 1901, p. 128-129, nr. 190. Eponimul este cunoscut și pe ștampilele circulare "cu buton" din atelierul lui Ἱεροτέλης, de la Hisarönü (E. Doğer, *Arkeoloji Dergisi* II, Izmir, p. 215 și pl. LIV/23 (informație N. Conovici).
- III.3. Ștampile de producători**
- 583 (84). Inv. 40191. Albești, 1997, SC, c. 65. Pl. V/17
Ștampilă rectangulară, slab lizibilă.
Δα[λί]ου
[Δ] ίσ [κου]
Δίσκος I, perioada II.
- 584 (85). Inv. 38583. Albești, 1996, SB, c. 27, - 0,50 -0,70 m. Pl. I/18'; V/18
Ștampilă rectangulară; *epsilon* și *sigma* lunare.
Εὐφρονος
Exemplar similar, la Phanes, în insula Rhodos (IG XII, 1, nr. 1305), acum la British Museum (informație N. Conovici).
Subperioada I b (posibil și I c, cu nota 23 din text).

- 585 (86). Inv. 40456. Albești, 1998, SB, c. 48 (martor către c. 47, în umplutură, lângă pavaj). Pl. V/19.
Θεύδωρος
Θεσμοφορ(ίου)
Tip *Albești*, 1987₁, cat. 145 (28).
Θεύδωρος I; perioada II.
- 586 (87). Inv. 40380. Albești 1997, SC, c. 65 (între zid și profilul de Nord). Pl. I/19; V/21.
Θεύδωρος
Ἰακινθίο[υ]
Tip *Albești*, 1990, cat. 465 (53).
- 587 (88). Inv. 42439. Albești, 1996, SB, c. 27, -0,50 -0,70 m. Pl. I/20.
Gât și toartă amforă.
Κρεοντ
ος Καρ
νείου
Tip *Albești*, 1987₁, cat. 147 (30).
Κρέων I; cunoscut cu ștampilele eponimilor Ἀγέσιος și Εὐκλῆς, din subperioada II a.
- 588 (89). Inv. 40370. Albești, 1997, SC, c. 65. Pl. I/21; V/20.
Σάμο[ς]
Πανάμ
ου
Tip *Albești*, 1987₁, cat. 157 (40) - 158 (41).

IV. SINOPE.

IV.1. Grupa IV de astynomi.

- 589 (242). Inv. 40448. Albești, 1998, SB, c. 58, -0,65 m (la baza zidului). Pl. I/22; V/22.
[ἀστυνομ]οῦντος
Μιλτιάδου τοῦ fulgere
Τεισάνδρου
Καλλισθένου
Tip *Histria*₂, cat. 101-103; *Callatis*, 1969, cat. 508.
- 590 (243). Inv. 40820. Albești, 1981, SB, c. 14, - 0,80 m. Pl. V/23
[ἀστυνόμου]
[Εὐχ]αρίστου [floare]
[Κεφ]αλίω[ν]
Astynom identificat cu Εὐχάριστος (2) Δημητρίου. Tip *Histria*₂, cat. 277; *Callatis*, 1969, cat. 311.

IV. 2. Grupa V de astynomi

- 591 (244). Inv. 42497. Albești, 1995, SB, c. 5, -0,65 m. Pl. I/23; V/24
ἀστυνόμου
Πυθοχρήστ[ο]υ [acrostil]
τοῦ Ἀπολλ[ωνίδου]

Ἡρακλείδης

Astynom cunoscut la Albești în diverse combinații; perechea de nume nu se regăsește nici în catalogul *Histria*.

Astynom, subgrupa V b (poziția 101).

592 (245). Inv. 39281. Albești, 1996, SB, c.17 - 0,60 m. Pl. V/26.

ἄσ[τυνόμου]

Ἰοβά[κχ]ου τοῦ [proră de corabie]

Μολ[π]αγ[όρου]

[Ἄ]πατούριος

Tip *Pridik*, 1917, p. 72, nr. 209.

Astynom, subgrupa V b (poziția 105); cunoscut la Albești în diverse combinații de nume.

593 (246). Inv. 39284. Albești, 1996, SB, c. 17, -0,60 m. Pl. VI/1

ἄστυνό[μου]

Ἰοβάκχου [τ]οῦ proră de corabie

Μολπαγόρου

[Φι]λήμων

Tip *Albești*, 1993, cat. 517 (215).

594 (247). Inv. 40194. Albești, 1997, SB, c. 36,-0,60 -0,65 m. Pl. V/25.

[ἄστυνόμου]

Ἰοβά[κχ]ου τοῦ [proră de corabie]

Μολπ[αγόρου]

[.....]

Pentru prezența astynomului în diverse combinații, vezi *Albești, 1988-1989, cat., 197 (32) - 201 (36); 1993, cat. 517 (215)*

595 (248). Inv. 40451. Albești, 1998, SB, c. 14-24. Pl. I/24; VI/2.

ἄστυν[όμου]

Ζήνιος [trofee]

τοῦ Ἀπολλοδώ[ρου]

Δίου

Astynom subgrupa V b (poziția 106); prezent la Albești în diverse combinații: *1988-1989, cat. 250 (85) - 254 (89); 1993, cat. 512 (210) - 515 (213)*.

596 (249). Inv. 40390, Albești, 1997, SB, c. 16, -0,67 m. Pl. I/ 25, VI/4

ἄστυνόμου divinitate feminină

Ἰκεσίου cu cornul abundenței

[τοῦ] Σιμίου sprijinită de o coloană

Astynom Ἰκεσίου (4) Σιμίου, subgrupa V c (poziția 118). *Albești, 1993, cat. 516 (214)*, altă dispunere.

597 (250). Inv. 42500. Albești, 1995, SB, c. 15, -0,50 m. Pl. VI/3

[ἄστυνόμου]

[Π]λε[ισ]ταρχίδου [soldat cu lance]

τοῦ Ἀπη[μάντου]

[Ἄ]γ[ή]μων

Astynom, subgrupa V c (poziția 121); pentru o altă combinație de nume, vezi *Albești, 1988-1989, cat. 317 (152)*.

598 (251). Inv. 40375, Albești, 1997, SB, c. 7. Pl. I/26; VI/5

[ἄστυ]νόμου

- Βόρυς τοῦ   Artemis cu două torțe
 Ζεύξις
 Πολύχαρμος
 Astynom Βόρυς (2) Ζεύξις , subgrupa V c (poziția 124).
 În diverse combinații, *Albești, 1988-1989*, cat. 245 (80) - 248 (83); *1993*, cat. 527 (225) - 529 (227).
- 599 (252). Inv. 42498. *Albești 1995*, SC, c. 64, -0,33 m. Pl. I/27; VI/6
 [ἀστυνόμου]
 [Θηρικ]λέ[ους τοῦ] [animal]
 [Ἄ]πολλ[ωνίου]
 [Χ]αβρία[ς]
 Astynom, subgrupa V c, (poziția 126); cunoscut la *Albești, 1988-1989*, cat. 257 (92) - 259 (94); posibil pentru 259(94) reconstituirea numelui producătorului [Χαβρία]ς
- 600 (253). Inv. 39282. *Albești 1996*, SB, c. 64. Pl. III/1; VI/7
 ἀστυνόμου
 Καλλιχόρου τοῦ   [animal]
 Πρωταγ[όρου]
 [.....]
 Astynom, subgrupa V c (poziția 128); cunoscut la *Albești, 1988-1989*, cat. 291 (126) - 293 (128)^{xxx}
- 601 (254). Inv. 40376. *Albești, 1997*, SC, c. 65. Pl. III/2; VI/8
 ἀστυνόμου
 Ἴκεσίου τοῦ   hermă
 Ἀντιπάτρου
 Δημήτριος
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 260 (95) -261 (96); *Histria₂*, cat. 546.
 Ἴκεσίος(6) Ἀντιπάτρου, astynom subgrupa V d (poziția 129)
- 602 (255). Inv. 40391. *Albești, 1997*, SB, c. 7-17 (din martor). Pl. III/4; VI/10
 ἀστυνόμου
 Ἴκεσίου τοῦ   hermă
 Ἀντιπάτρου
 Δημήτριος]
- 603 (256). Inv. 40830. *Albești, 1989*, SB, c. 67, -0,40 m. Pl. VI/9.
 ἀστυνομοῦντος]
 Ἴκ[εσίου τοῦ]   [hermă]
 Ἀν[τιπάτρου]
 Π[άπης]
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 263 (98) - 264 (99); *Histria₂*, cat. 550.
- 604 (257). Inv. 40192. *Albești 1997*, SC, c. 65. Pl. III/15; VI/11
 [ἀσ]τυν[ό]μου
 Ἴ[κ]εσίου τοῦ   hermă
 Ἀντιπάτρου

xxx Este și motivul pentru care am optat pentru Καλλιχόρος ὁ Πρωταγόρου și nu pentru Καλλισθένης ὁ Ἐστιάου din subgrupa V a; formula de dispunere și absenta emblemei (eventual, în partea stângă a ștampilei) a înlăturat posibilitatea recunoașterii aici a astynomului Καλλισθένης din grupa a IV-a.

- [Πολύ]χαρ[μος]
 605 (258). Inv. 40443. Albești 1998, SB, c. 48 (în umplutură, lângă pavaj). Pl. III/3; VI/12.
 [ἀστυνομού]ντος
 Ἰκεσίου τοῦ   hermă
 Ἄντιπάτρ] ου
 [.....]
- 606 (259). Inv. 42441. Albești 1999, SB, c. 3 (lângă pavaj). Pl. VI/15.
 [ἀστυνόμου]
 Ἰκε [σίου τοῦ]   [hermă]
 Ἄν [τιπάτρου]
 [.....]
- 607 (260). Inv. 40458. Albești, 1998, SC, c. 65-66. Pl. III/6; VI/13
 ἀστυνόμου
 Ἰκεσίου τοῦ   călăreț
 Ἐτεονίκου
 Ἀγάθων
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 274 (109); *Callatis, 1969*, cat. 588.
 Ἰκέσιος (5) Ἐτεονίκου, astynom subgrupa V d (poziția 130).
- 608 (261). Inv. 40447. Albești, 1998, SB, c. 48 (în apropierea matorului către c. 47;
 în umplutura de lângă pavaj). Pl. III/7; VI/14
 ἀστυνομούντος
 Ἰκεσίου τοῦ   călăreț
 Ἐτεονίκου
 [Φιλήμων]
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 281 (116) - 284 (119), 287 (122); *Histria*₂, cat. 540-541;
Callatis, 1983, cat. 75
- 609 (262). Inv. 40371. Albești, 1997, SC, c. 65. Pl. III/9; VI/16
 [ἀστυνομού]ντος
 Ἰφιους τοῦ Ἐστιαίου   mască de Silen
 Ἀγάθων
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 335 (170); *Histria*₂, cat. 542
 Ἰφιος (3) Ἐστιαίου, astynom subgrupa V d (poziția 131)
- 610 (263). Inv. 40389. Albești 1997, SB, c. 7-17 (din mator). Pl. III/8; VI/17
 ἀστυ[νομού]ντος
 Ἰφιους [τοῦ Ἐστιαίου]
 Ἀγάθ [ων]   [mască de Silen]
- 611 (264). Inv. 40441. Albești 1998, SB, c. 16-26 (în mator). Pl. III/10; VI/18
 [ἀστυ]νομούντος
 [Ἰφιος τ]οῦ Ἐστιαίου   mască de Silen
 [Ἀγάθων]
- 612 (265). Inv. 40444. Albești, 1998, SB, c. 48 (către matorul spre c. 47). Pl. III/12; VII/1
 ἀστυνόμου
 Ἰφιος τοῦ   mască de Silen
 Ἐστιαίου
 Ἀρτέμων
 Alte combinații de nume, la *Albești, 1998-1999*, cat. 335 (170) - 343 (178); 1993,

- Mῆνις prezintă o altă variantă de dispunere a legendei (vezi *Albești, 1988-1989*, cat. 308 (143) - 310 (145)).
- 621 (274). Inv. 40460. Albești 1998, SB, c. 48-49 (la desființarea martorului). Pl. IV/3; VII/7
 ἀστυνομοῦντος]
 "Υλλου τοῦ [Φιλίσκου] [mască purtând turban]
 Ἄγάθω[ν]
- 622 (275). Inv. 40445. Albești 1998, SB, c. 18 (din dărămătura rezultată din martorul către c. 17). Pl. IV/4; VII/11
 ἀστυνο[μοῦ]ντος
 "Υλλου τ[οῦ] mască purtând turban
 Φιλίσκου
 Ἐρμαῖος
- 623 (276). Inv. 39283. Albești 1996, SB, c. 27, -0,50-0,70 m. Pl. VII/12
 [ἀστυνομοῦντος]
 [Ἄπολλ]ωνίδου το ciorchine
 [ῦ Ποσ] ιδωνίου
 [Ἄγάθ]ων
 Tip *Pridik, 1917*, p. 64, nr. 44-45.
 Astynom subgrupa V d (poziția 137).
- 624 (277). Inv. 40382. Albești 1997, SB, c. 26-27 (la desființarea martorului). Pl. IV/5; VII/14
 ἀστυνομοῦντος
 Ἄπολλωνίδου ciorchine
 τοῦ Ποσιδωνίου
 Ἀρτέμων
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 229 (64) - 239 (65); *Histria*₂, cat. 571; *Callatis, 1969*, nr. 580.
- 625 (278). Inv. 38579. Albești 1996, SB, c. 27, -0,50 -0,70 m. Pl. IV/7; VII/15
 ἀστυνομοῦ(ν)τος
 Ἄπολλωνίδου ciorchine
 τοῦ Ποσιδωνίου
 Μάνικκος
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 232 (67); 1993, cat. 525 (223); *Tomis, 1968*, cat. 30.
- 626 (279). Inv. 39285. Albești 1996, SC, c. 63, -1,03 m. Pl. IV/8; VII/13
 [ἀστυ]νομοῦ(ν)τος
 Ἄπολλωνίδου ciorchine
 τοῦ Ποσιδωνίου
 Μάνικκος
- 627 (280). Inv. 38578. Albești 1996, SB, c. 27. Pl. IV/12' VII/16.
 ἀστυνομοῦ[(ν)τος]
 Ἄπολλωνίδ[ου]
 τοῦ Ποσιδω[νίου] [ciorchine]
 Μάνικκος
- 628 (281). Inv. 38580. Albești, 1996, SB, c. 7, -0,60 m. Pl. VII/17
 ἀσ[τ]υνομο[οῦ(ν)τος]
 Ἄπολλωνίδου ciorchine
 τοῦ Ποσιδωνίου
 [Μάνι]κκος

- 629 (282). Inv. 40384. Albești, 1997, SC, c. 65 (profilul de Nord). Pl. IV/13; VIII/3
 ἀστυνομοῦ(ν)τος
 Ἄπολλωνίδου
 τοῦ Ποσιδωνίου   ciorchine
 [Μάνικκος]
- 630 (283). Inv. 42499. Albești, 1995, SB, c.5, -0,65 m. Pl. IV/10; VIII/1
 ἀστυνομοῦντος
 Ἄπολλωνίδου τοῦ
 Ποσι(δ)δωνίου (sic!)   ciorchine
 Στέφανος
- 631 (284). Inv. 40446. Albești, 1998, SB, c. 48 (în umplutură). Pl. IV/11; VIII/2
 ἀστυνομοῦντος
 Ἄπολλωνίδου τοῦ
 Ποσιδωνίου   ciorchine
 Φιλήμων
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 233 (68) - 241 (76); 1993, at. 526 (224). *Satu Nou, 1991*,
 cat. 211-212
- 632 (285). Inv. 40450. Albești 1998, SB, c. 48 (în umplutura de lângă pavaj). Pl. IV/9; VII/18
 ἀστυνομοῦντος
 Ἄπολλωνίδου τοῦ
 Ποσιδωνίου   ciorchine
 [Φιλήμων]
- 633 (286). Inv. 40461. Albești, 1998, SB, c. 17-27 (la desființarea martorului). Pl. IV/14; VIII/4
 [ἀστυνο]μοῦντ[ος]
 [Μη]τροδώρου τ[οῦ]
 Ἰ'Αθηνίππου   stea cu 8 raze
 [Δημήτρι]ος
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 303 (138); *Histria*₂, cat. 574-575.
 Μητροδωρος (2) Ἰ'Αθηνίππου, subgrupa V d (poziția 138).
- 634 (287). Inv. 40831. Albești, 1989, SB, c. 67, -0,40 m. Pl. VIII/5
 [ἀστυ]νομοῦ[ντος]
 Μητροδώ[ρου]
 [τοῦ Ἰ'Αθ]ηνίπ[πο]υ [stea cu 8 raze]
- 635 (288). Inv. 38582. Albești 1996, SB, c. 27, -0,50 -0,70 m. Pl. VIII/6
 [ἀστυνομοῦντος]
 [Πρωτα]γόρου
 [τοῦ] Κυνίσκου   Nike cu ramură de palmier
 Θέων
 Tip *Albești, 1988-1989*, cat. 325 (160) - 326 (161); *Histria*₂, cat. 583-584.
 Astynom Πρωταγόρας ὁ Κυνίσκου subgrupa V d (poziția 140).
- 636 (289). Inv. 40455. Albești, 1998, SB, c. 46-56, -0,52 (la desființarea martorului).
 Pl. IV/6; VII/19
 ἀστ[υνομοῦντος]
 Πρω[ταγόρου]
 το[ῦ] Κυνίσκου]   [Nike cu ramură de palmier]
 Θ[έων]

IV. 3. Ștampilă de producător

- 637 (290). Inv. 40387. Albești 1997, SB, c. 26, -0,45 m (din profil). Pl. IV/15; VIII/7
 Μέωv ciorchine
 Producător înregistrat la *Tomis*, 1981, cat. 76; 1992, cat. 220 și pl. VI (cap masculin).

V. ALTE ȘTAMPILE

V.1. Ștampile cu nume prescurtate sau monograme.

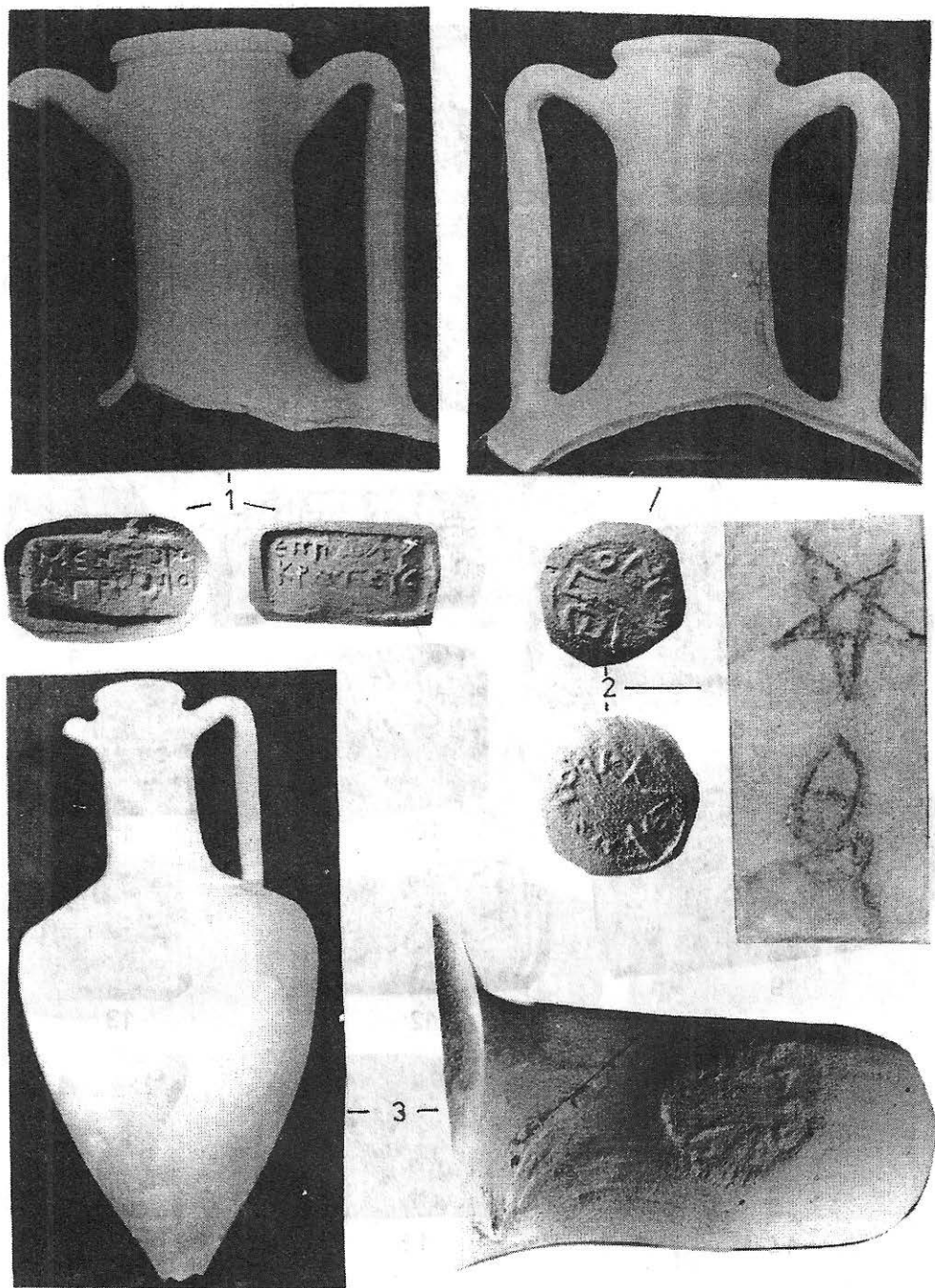
638. Inv. 38584. Albești 1996, SB, c. 27, -0,50 -0, 70 m. Pl. IV/16; VIII/8
 Ștampilă circulară; caracteristicile argilei de Sinope; aceleași caracteristici prezintă buza și toarta vasului.
 AN
 TA
639. Inv. 39288. Albești 1996, SB, c. 17, -0,50 m. Pl. IV/17; VIII/9
 Ștampilă cu monogramă în relief, dispusă în cadru rectangular.
 Argilă cărămizie cu particule de nisip și paiete de mică.
 ME
 Vezi și *Albești*, 1990, cat. 395 (23), în categoria ștampilelor apropiate producției de Cnidos. La J. Burow, *Die Übrigen Stempel aus Pergamon*, cat. 575, se dă ca centru de producție insula Chios.
640. Inv. 39289. Albești, 1996, SB, c. 7. Pl. IV/18; VIII/10
 Aceleași caracteristici ca exemplarul anterior.
 ME

V.2. Dipinti

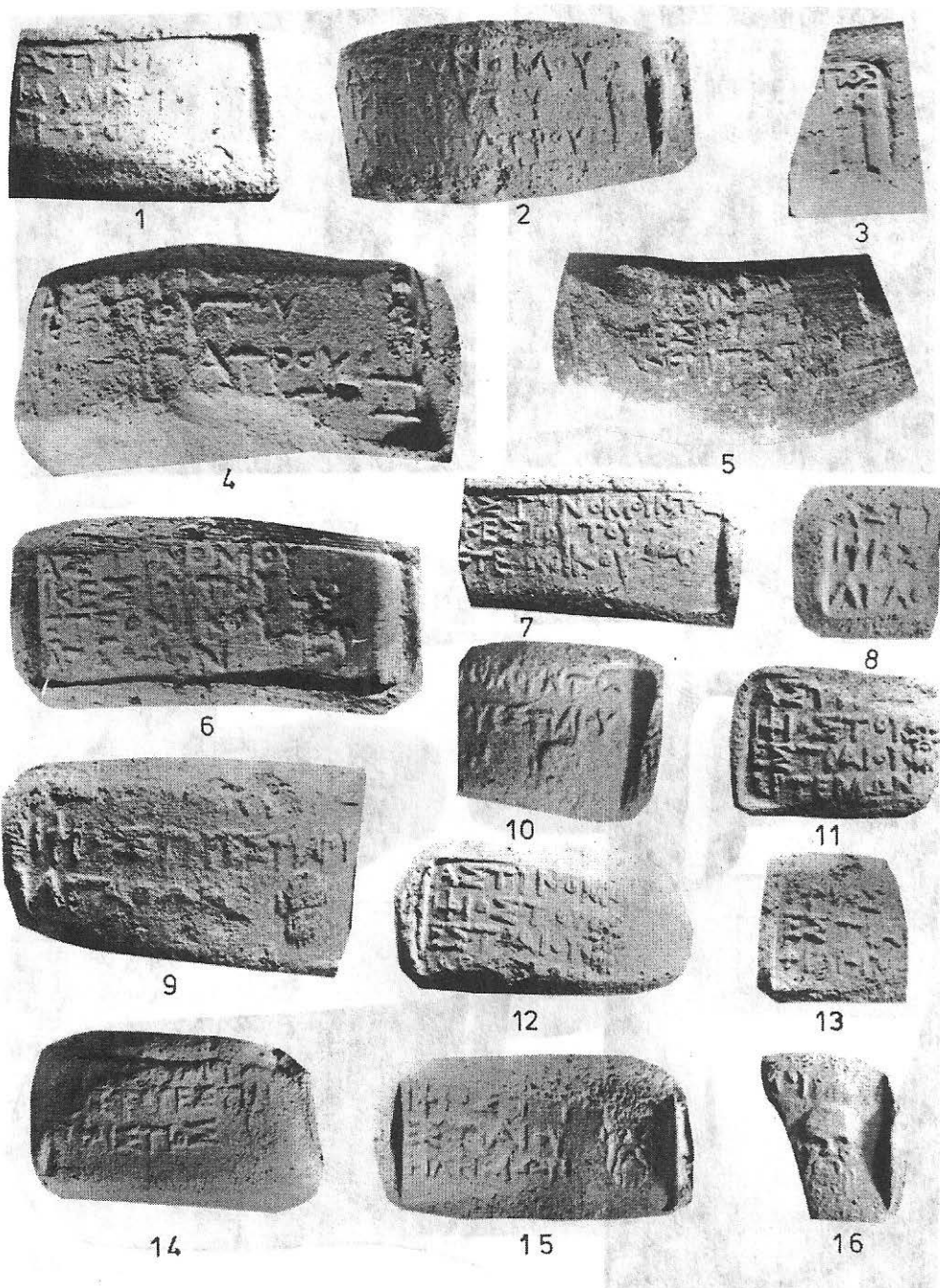
641. Inv. 40196. Albești 1997, SB, c. 17, -0,65-0,95 m. Pl. VIII/11
 Caracteristicile argilei de Sinope.
 NA
642. Inv. 40827. Albești 1996, SB, c. 27, -0,50 -0,70 m. Pl. IV/19; VIII/12
 Gât amforă Rhodos; litere dispuse pe verticală.
 MO
643. Inv. 40828. Albești 1996, SB, c. 27, -0.50 -0.70 m. Pl. IV/20; VIII/13
 ΡΦ

Planșa I

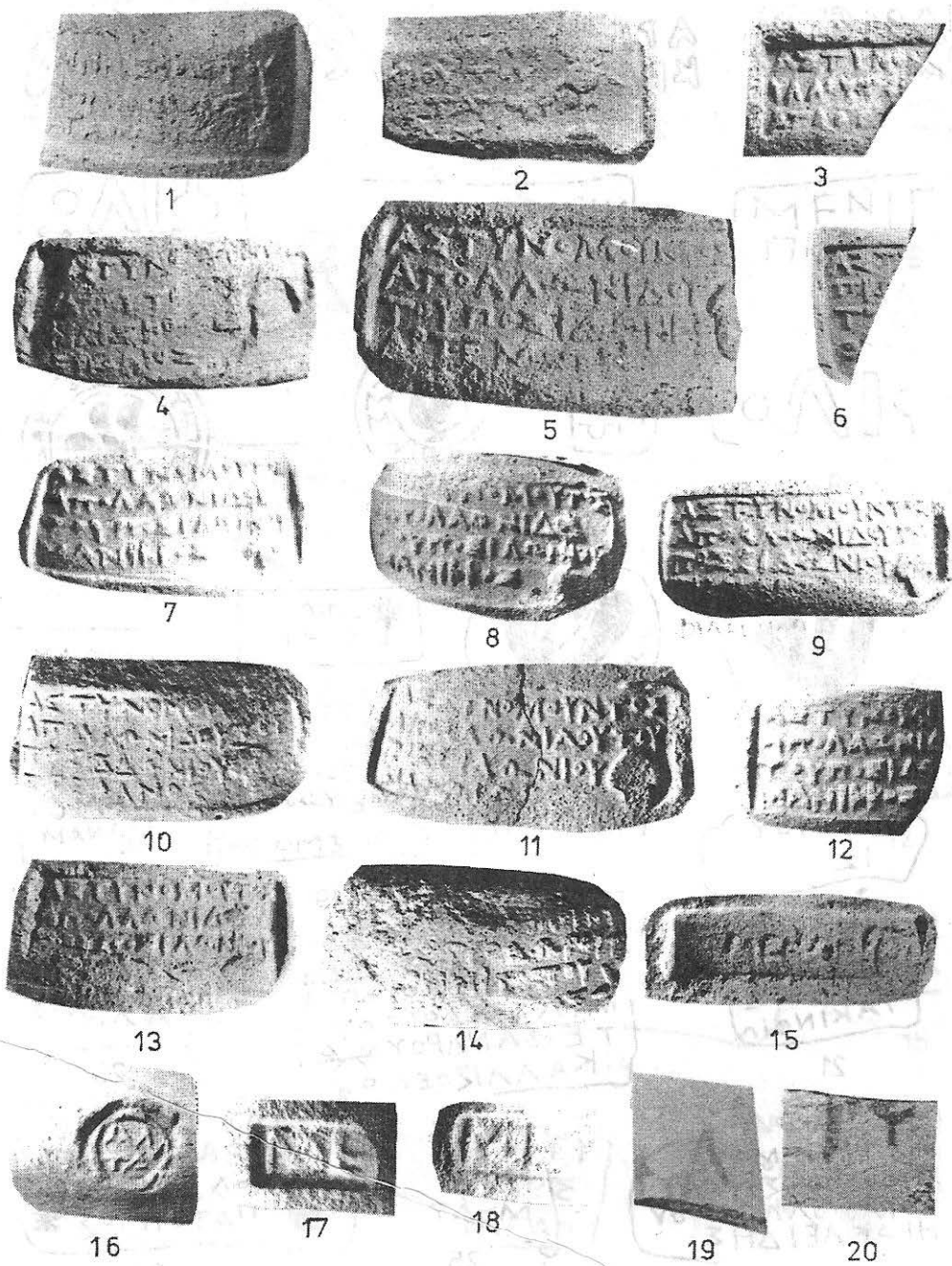

Plansa II

Plansa III

Plansa IV

ΑΡΙΣΤΟ
ΚΡΑΤΤΤ

1

ΑΡΙ
ΚΡΑ

2

ΤΟ
ΛΤ

3

ΟΙΟΥ

4

ΕΡΑ

5

ΤΙΝΕΜ
ΥΟΠ

6

ΝΙΚΟΣ Ρ

7

ΦΙΛΟ
ΤΙΜΟΥ

8

ΡΙΛΟ

9

ΝΥ

10

ΥΚΑΕΙΣ
ΝΙΝ

11

ΕΠΙΜΥΓΙΛΜΟΣ
ΒΑΔΙΜΟΥ

12

ΙΑΝΤΟ
Υ

13

ΝΥ

14

ΕΠΙΟΥ
ΚΡΑΤΕΥ

15

ΠΟΥ
ΑΡ

16

ΔΑ ΙΟΥ
ΙΣ

17

ΕΥΦΡΟΝΟΣ

18

ΘΕΥΔΡΟΣ
ΟΣΜΟΦΟΡ

19

ΣΑΜΛ
ΠΑΝΑΜ
ΟΣ

20

ΘΕΥΔΡΟΣ
ΥΑΚΙΝΘΙΝ

21

ΟΥΝΤΟΣ
ΙΟΥΛΙΑΔΟΥΤΟΥ
ΤΕΙΣΑΝΔΡΟΥ
ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΟΣ

22

ΑΡΙΣΤΟΥ
ΑΛΙΝ

23

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
ΠΥΘΟΧΡΗΣ ΤΟΥ
ΓΟΥΑΓΟΛΛ
ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ ΟΥ

24

ΙΟΒΑ
ΜΟΛΤ

25

ΑΣ
ΙΟΡΑ ΚΟΥΤΟΥ
ΜΟΛ ΛΓ ΟΥ
ΠΑΤΟΥΡΙΟΣ Σ

26

ΑΣΤΥΝΟΙ
 ΟΒΑΚΧΟΥΟΥ
 ΜΟΛΠΑΓΟΡΟΥ

1

ΑΣΤΥΝ
 ΙΗΝΙΟΣ
 ΤΟΥΑΠΟΛΛΟΔΩ
 ΔΙΟΥ

2

ΛΕΙΣΙ
 ΟΥΑΓΗΛ
 Γ Μ

3

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
 ΙΚΕΣΙΟΥ
 ΨΙΜΙΟΥ

4

ΙΟΥΟΣΤΟΥ
 ΞΕΥΞΙΟΣ
 ΠΟΛΥΧΑΡΜΟΣ

5

ΛΕ
 ΙΟΛΛ
 ΑΒΡΙΑ

6

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
 ΚΑΛΛΙΧΟΡΟΥΤΟΥ
 ΠΡΩΤΑΓΥ

7

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
 ΙΚΕΣΙΟΥΤΟΥ
 ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ
 ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

8

ΑΙΚ
 ΑΠ

9

ΑΣΤΥΝ
 ΙΚΕΣΙΟΥΤΟΥ
 ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ

10

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
 ΚΕΣΙΟΥΤΟΥ
 ΝΤΙΠΑΤΡΟΥ
 ΧΑΡΙ

11

ΝΤΟΣ
 ΟΥ

12

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
 ΙΚΕΣΙΟΥΤΟΥ
 ΕΤΕΟΝΙΚΟΥ
 ΑΓΑΘΩΝ

13

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥΝΤΟΣ
 ΙΚΕΣΙΟΥΤΟΥ
 ΕΤΕΟΝΙΚΟΥ

14

ΙΚΕ
 ΑΝ

15

ΙΦΙΟΣΤΟΥΕΣΤΙΑΟΥ
 ΑΓΑΘΩΝ

16

ΑΣΤΥ
 ΙΦΙΟΣ
 ΑΓΑΘ

17

ΝΟΜΟΥΝΤΟΣ
 ΟΥΕΣΤΙΑΟΥ
 -Ν

18

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
ΦΙΟΣΤΟΥ
ΕΣΤΙΑΙΟΥ
ΑΡΤΗΜΩΝ

1

ΑΣΤ
ΦΙΟΣΤΟΥ
ΕΣΤΙΑΙΟΥ
ΑΡΤΕΜΩΝ

2

ΦΙΟΣΤΟΥ
ΕΣΤΙΑΙΟΥ
ΦΙΛΗΜΩΝ

3

ΜΟΥΝ
ΣΤΟΥΕΣΤΙΑ
ΦΑΙΣΤΙΟΣ

4

ΦΙΟΣ
ΕΣΤΙΑΙ
ΦΙΛΗΜ

5

ΑΣΤΥΝΟΜ
ΥΛΜΟΥΤΟΥ
ΑΤΑΩΝ

7

ΑΣ
ΜΝΗΣΙΟΣΤΟΥ
ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ
ΑΓΑΘΩΛ

8

ΙΟΥ ΙΟΥ
ΙΣΤΑΓΟΡΟΥ

9

ΚΡΙΟΥΤΟΥ
ΙΣΤΑΓΟΡΟΥ
ΝΙΚ

10

ΑΣΤΥΝΟ
ΛΙΟΥΤ
ΦΙΛΙΣΚΟ
ΕΡΜΑΙΟΣ

11

ΩΝΙΔΟΥΤΟ
ΙΔΩΝΙΟΥ
ΩΝ

12

ΝΟΜΟΥΤΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ
ΤΟΥΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ
ΜΑΝΙΚΚΟΣ

13

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥΝΤΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ
ΤΟΥΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ
ΑΡΤΕΜΩΝ

14

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥΤΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ
ΤΟΥΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ
ΜΑΝΙΚΚΟΣ

15

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔ
ΤΟΥΠΟΣΙΔΩ
ΜΑΝΙΚΚΟΣ

16

ΑΣΥΝΟΜ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ
ΤΟΥΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ
ΚΚΟΣ

17

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥΝΤΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥΤΟΥ
ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΥ

18

ΑΣΤ
ΠΡΡ
ΤΟΥ
Ο

19

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥΤΟΥ
ΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ

1

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥΝΤΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥΤΟΥ
ΤΟΣΕΙΔΩΝΙΟΥ
ΦΙΛΗΜΟΝ

2

ΑΣΤΥΝΟΜΟΥΤΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ
ΤΟΥΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ

3

ΜΟΙΝΤ
ΙΤΡΟΔΩΡΟΥΤ
ΘΗΝΙΠΠΟΥΣ

4

ΜΗΤΡΟΔΩΡ
ΗΝΙΠΠΟΥ

5

ΘΕΙΣΚΥΝΙΣΚΟΥ
ΙΟΡΟΥ

6

ΜΕΝΩΝ

7

ΑΝ
ΤΑ

8

ΜΕ

9

ΜΕ

10

ΝΑ

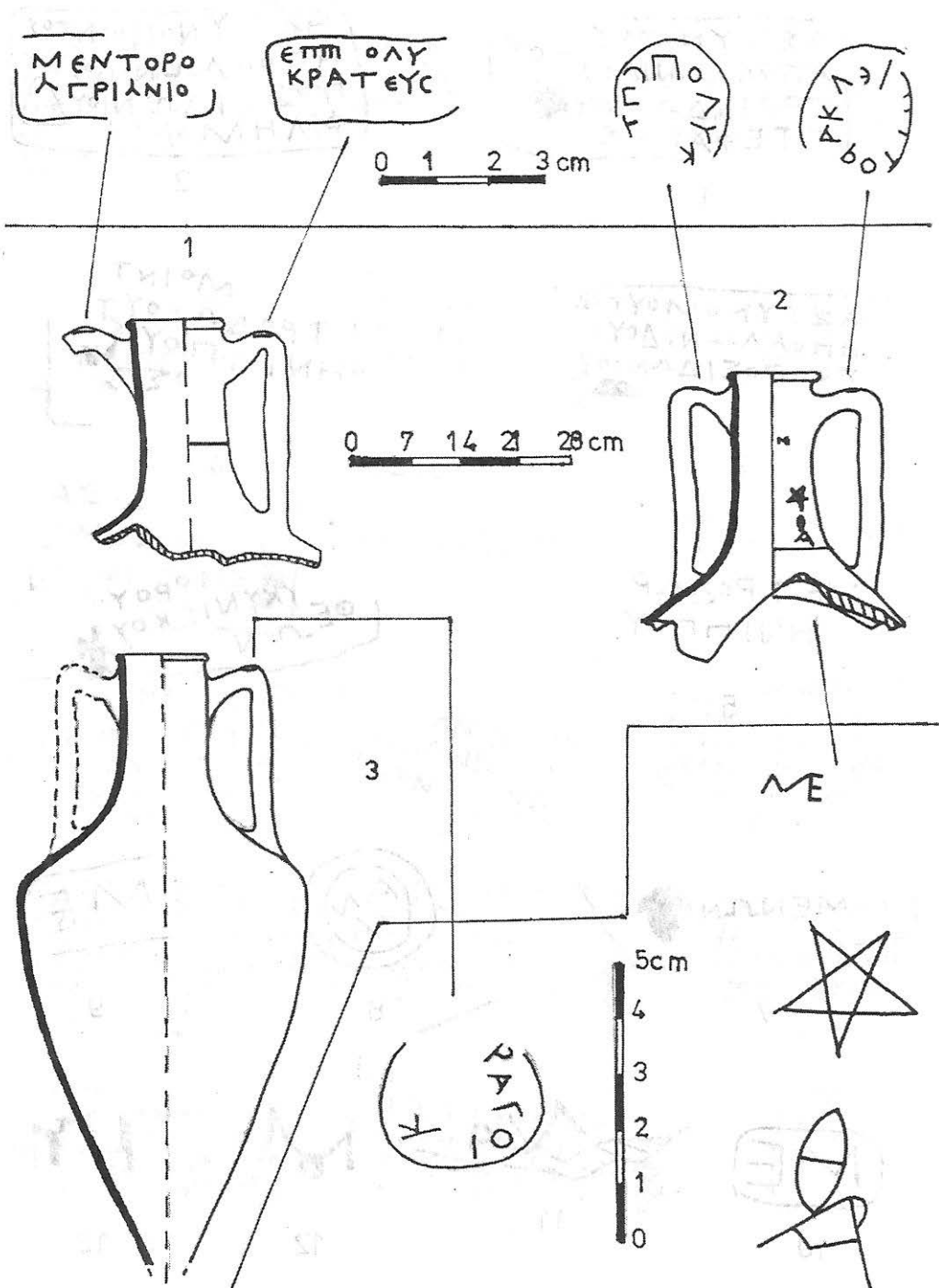
11

Μ

12

ΙΥ

13

Planșa IX

INDICE DE NUME

(H.P. – Heracleea Pontică; RH - Rhodos; TH - Thasos; S - Sinope; V - Varia)

- Ἀγάθων - S., 609 (262) - 611 (264); 618 (271); 621 (274); 623 (276).
 Ἀγήμων - S., 597 (250).
 Ἄν Ι Τα - V., 638
 Ἀπατούριος - S., 592 (245)
 Ἀπολλωνίδης ὁ Ποσειδωνίου - S., 623 (276) - 632 (285).
 Ἀριστοκράτης - H.P., 559 (132) - 563 (136)
 Ἀριστοφῶν - TH., 572 (25)
 Ἀρτέμων - S. 612 (265) - 613 (266); 624 (277).
 Βοίσκος - RH., 575 (76)
 Βόρυς ὁ Ζεύσιος - S., 598 (251).
 Δημήτριος - S. 601 (254) - 602 (255); 633 (286).
 Διονύσιος - H.P., 564 (137).
 Δῖος - S., 595 (248).
 Δίσκος - RH., 583 (84).
 Ἐρμαῖος - S., 622 (275).
 Εὐκλῆς - RH. 576 (77) - 577 (78).
 Εὐφρων - RH., 584 (85).
 Εὐχάριστος - S., 590 (243).
 Ζῆνις ὁ Ἀπολλοδώρου - S., 595 (248).
 Ἡρα (...) - H.P., 571 (144).
 Ἡρακλείδης - S., 591 (244).
 Ἡφαίστιος - S., 614 (267).
 Θεόδωρος - RH., 585 (86) - 586 (87).
 Θέων - S., 635 (288) - 636 (289).
 Θηρίκλῆς ὁ Ἀπολλωνίου - S., 599 (252).
 Ἰκέσιος ὁ Ἀντιπάτρου - S., 601 (254) - 606 (259).
 Ἰκέσιος ὁ Ἐτεονίκου - S., 607 (260) - 608 (261).
 Ἰκέσιος ὁ Σιμίου - S., 596 (249).
 Ἰόβακχος ὁ Μολπαγόρου - S., 592 (245) - 594 (247).
 Ἴφις ὁ Ἐστιαίου - S., 609 (262) - 617 (270).
 Καλλισθένης - S., 589 (242).
 Καλλίχορος ὁ Πρωταγόρου - S., 600 (253).
 Κεφαλίων - S., 590 (243)
 Κλει [...τ]ορας - RH., 574 (75).
 Κρέων - RH., 587 (88).
 Μάνικκος - S., 625 (278) - 629 (282).
 ΜΕ - V., 639 - 640
 Μενίππος - H.P., 565 (138).
 Μέντωρ - RH., 573 (74)
 Μένων - S., 637 (290).
 Μητρόδωρος ὁ Ἀθηνίππου - S., 633 (286) - 634 (287).

- Μικρίας ὁ Ἀρισταγόρου - S., 619 (272) – 620 (273).
 Μιλτιάδης ὁ Τεισάνδρου - S., 589 (242)
 Μνησις ὁ Φορμίωνος - S., 618 (271).
 Μυτίων - R.H., 578 (79).
 Νικόστρατος - H.P., 566 (139).
 Ξενοφάντος - R.H., 579 (80).
 Πάπης - S., 603 (256).
 Πασιάδας - H.P., 567 (140).
 Πausανίας - R.H., 580 (81).
 Πλεισταρχίδης ὁ Ἀπημάντου - S., 597 (250).
 Πολυκράτης - R.H., 573 (74); 574 (75); 581 (82).
 Πολύχαρμος - R.H., 582 (83); S., 598 (251); 604 (257)
 Πρωταγόρας ὁ Κυνίσκου - S., 635 (288) – 636 (289).
 Πυθόχρηστος ὁ Ἀπολλωνίδου - S., 591 (244)
 Σάμος - R.H., 588 (89).
 Στέφανος - S., 630 (283).
 Ὑλλος ὁ Φιλίσκου - S., 621 (274) – 622 (275).
 Φιλήμων - S., 593 (246); 608 (261); 615(268) - 616 (269); 631 (284) - 632 (285).
 Φιλότιμος - H.P., 568 (141).
 Φίλων - H.P., 569 (142) - 570 (143).
 Χαβρίας - S., 599 (252).

INDICE DE SIMBOLURI

- acrostil - 591 (244)
 animal - 599 (252) - 600 (253).
 Artemis cu două torțe - 598 (251).
 călăreț - 607 (260) - 608 (261).
 ciorchine - 623 (276) - 632 (285).
 divinitate feminină cu cornul abundenței - 596 (249).
 floare - 590 (243)
 floare de rodie - 577 (78); 578(79); 579 (80); 580 (81).
 fulgere - 601 (254) - 606 (259).
 mască purtând turban - 621 (274) - 622 (275).
 mască de Silen - 609 (262) - 617 (270).
 Nike - 618 (271).
 Nike cu ramură de palmier - 635 (288) - 636 (289).
 proră de corabie - 592 (245)- 594 (247).
 simbolul lui Helios - 576 (77); 581 (82).
 soldat cu lance - 597 (250).
 stea cu 8 raze - 633 (286) - 634 (287).
 trofeu - 595 (248); 619 (272) - 620 (273).

ANEXA I

Prezența ștampilelor amforice în complexe de locuire

	SB, c. 27	SC, c.65	SB, c. 48	SB, c. 17	SB, c. 38
cat.	562 (135)	561 (134)	585 (86)	568 (141)	560 (133)
	566 (139)	578 (79)	605 (258)	572 (25)	576 (77)
	573 (74)	583 (84)	608 (261)	592 (245)	582 (83)
	574 (75)	586 (87)	612 (265)	593 (246)	
	575 (76)	588 (89)	621 (274)	633 (286)	
	579 (80)	601 (254)	630 (283)	639	
	581 (82)	604 (257)	631 (284)	641	
	584 (85)	607 (260)			
	587 (88)	609 (267)			
	619 (272)	629 (282)			
	620 (273)				
	623 (276)				
	625 (278)				
	627 (280)				
	635 (288)				
	638				
	642				
	643				

ANEXA II

Correspondențe nr.inv./nr. catalog

38578 - 627 (280)	39515 - 575 (76)
38579 - 625 (278)	40191 - 583 (84))
38580 - 628 (281)	40192 - 604 (257)
38581 - 620 (273)	40194 - 594 (247)
38582 - 635 (288)	40196 - 641
38583 - 584 (85)	40198 - 570 (143)
38584 - 638	40199 - 564 (137)
38586 - 566 (139)	40370 - 588 (89)
38596 - 573 (74)	40371 - 609 (262)
38597 - 574 (75)	40372 - 561 (134)
39280 - 619 (272)	40374 - 569 (142)
39281 - 592 (245)	40375 - 598 (251)
39282 - 600 (253)	40376 - 601 (254)
39283 - 623 (276)	40378 - 577 (78)
39284 - 593 (246)	40380 - 586 (87)
39285 - 626 (279)	40381 - 615 (268)
39286 - 579 (80)	40382 - 624 (277)
39287 - 581 (82)	40383 - 618 (271)
39288 - 639	40384 - 632 (285)
39289 - 640	40385 - 616 (269)
39290 - 572 (25)	40386 - 614 (267)

40387 - 637 (290)	40458 - 607 (260)
40388 - 559 (132)	40459 - 579 (79)
40389 - 610 (263)	40460 - 621 (274)
40390 - 596 (249)	40461 - 633 (286)
40391 - 602 (255)	40462 - 580 (81)
40441 - 611 (264)	40464 - 565 (138)
40442 - 560 (133)	40820 - 590 (243)
40443 - 605 (258)	40821 - 613 (266)
40444 - 612 (265)	40823 - 562 (135)
40445 - 622 (275)	40824 - 563 (136)
40446 - 630 (283)	40827 - 642
40447 - 608 (261)	40828 - 643
40448 - 589 (242)	40830 - 603 (256)
40449 - 576 (77)	40831 - 634 (287)
40450 - 631 (284)	40832 - 567 (140)
40451 - 595 (248)	42439 - 587 (88)
40452 - 582 (83)	42441 - 606 (259)
40453 - 571 (144)	42497 - 591 (244)
40454 - 568 (141)	42498 - 599 (252)
40455 - 636 (289)	42499 - 629 (282)
40456 - 585 (86)	42500 - 597 (250)
40457 - 617 (270)	

LISTA ABREVIERILOR

- Albești*, 1986₁ - A. Rădulescu, M. Bărbulescu, L. Buzoianu, *Importuri amforice la Albești (jud. Constanța): Heracleea Pontică, Pontica*, 19, 1986, p. 33-60.
- Albești*, 1986₂ - M. Bărbulescu, L. Buzoianu, M. Cheluță-Georgescu, *Importuri amforice la Albești (jud. Constanța): Thasos, Pontica*, 19, 1986, p. 61-74.
- Albești*, 1987 - *Idem*, *Importuri amforice la Albești (jud. Constanța): Rhodos, Pontica*, 20, 1987, p. 53-72.
- Albești*, 1988-1989 - *Idem*, *Importuri amforice la Albești (jud. Constanța): Sinope, Pontica*, 21-22, 1988-1989, p. 23-90.
- Albești*, 1990₁ - *Idem*, *Pentru un catalog complet al importurilor amforice la Albești (jud. Constanța)*, *Pontica*, 23, 1990, p. 49-79.
- Albești*, 1993 - *Idem*, *Observații privind așezarea greco-autohtonă de la Albești (jud. Constanța)*, *Pontica*, 26, 1993, p. 121-158.
- Avram, 1996 - Al. Avram, *Histria. Les résultats des fouilles. VIII. Les timbres amphoriques. 1. Thasos*, Bucarest-Paris, 1996.
- Brashinskii, 1980 - I. B. Brashinskii, *Greceskii keramiceskii import na nijnem Donu v V-III vv. do n.e.*, Leningrad, 1980.
- Johannes Burow, *Pergamon* - Johannes Burow, *Die Übrigen Stempel aus Pergamon, in Die Hellenistischen Amphorenstempel aus Pergamon*, Berlin. New York, 1998.
- Callatis*, 1969 - M. Gramatopol, Gh. Poenaru-Bordea, *Amphora Stamps from Callatis*

- and south Dobrudja, Dacia, NS, 13, 1969, p. 127-282.
- Callatis, 1983 - L. Buzoianu, N. Chelută-Georgescu, *Ștampile de amfore inedite de la Callatis*, Pontica, 16, 1983, p. 149-188.
- Callatis, 1998 - L. Buzoianu, N. Chelută-Georgescu, *Noi ștampile amforice de la Callatis*, Pontica, 31, 1998, p. 49-98.
- Debidour, 1986 - M. Debidour, *En classant les timbres thasiens*, BCH, Suppl. 13, 1986, p. 311-334.
- Grace, Agora - V. Grace, *Stamped Amphoras Handles Found in the Athenian Agora, 1931-1932*, ed. Chicago, 1976.
- Grace, Délos - V. Grace, *Timbres amphoriques trouvés à Délos*, BCH, 76, 1952, p. 514-540.
- Grace, Koroni - V. Grace, *Notes on the Amphoras from the Koroni Peninsula*, Hesperia, 32, 1963, p. 319-334.
- Grace, 1956 - V. Grace, *Stamped Wine Jar Fragments*, Hesperia, Suppl., 10, 1956, p. 113-189.
- Grace, 1974 - V. Grace, *Ravisions in Early Hellenistic Chronology*, AM, 89, 1974, p. 193-200.
- Grace, 1986 - V. Grace, *Some Amphoras from a Hellenistic Wreck*, BCH, Suppl. 13, 1986, p. 551-565.
- Grace - Pétrapoulakou, 1970 - V. Grace, M. Savvatianou-Pétrapoulakou, *Les timbres amphoriques grecs. Exploration archéologique de Délos*, 27, 1970, p. 277-382.
- Histria₂ (= Conovici, 1998) - N. Conovici, *Histria. Les resultats des fouilles. VIII. Les timbres amphoriques. 2. Sinope*, Bucarest-Paris, 1998.
- Pridik, 1917 - E. M. Pridik, *Inventarnii katalog kleim na amfornih ručikah, gorliškah i na cerepilah. Ermitajnogo sobranija*, Petersburg, 1917.
- Satu Nou, 1991 - N. Conovici, M. Irimia, *Timbres amphoriques et autres inscriptions céramiques découverts à Satu-Nou (comm. d'Oltina, dép. de Constantza)*, Dacia, NS, 35, 1991, p. 139-175.
- Șelov, 1975 - D.B. Șelov, *Keramiceskie kleima iz Tanaisa III-I vekov do.n.e.*, Moscova, 1975.
- Tomis, 1968 - M. Gramatopol, Gh. Poenaru Bordea, *Amfore ștampilate din Tomis*, SCIV, 19, 1968, 1, p. 41-61.
- Tomis, 1981 - L. Buzoianu, *Considerații asupra ștampilelor sinopeene de la Edificiul roman cu mozaic*, Pontica, 14, 1981, p. 133-151
- Tomis, 1992 - L. Buzoianu, *Importuri amforice la Tomis în perioada elenistică*, Pontica, 25, 1992, p. 99-165.

ESTAMPILLES AMPHORIQUES RÉCEMMENT DÉCOUVERTES À ALBEȘTI (DÉPART. DE CONSTANTZA)

Résumé

Le travail présente 85 estampilles amphoriques découvertes lors des fouilles archéologiques d'Albești, dans les années 1996-2000. Les nouvelles pièces qui appartiennent à Héraclée du Pont (13), Thasos (1), Rhodes (16), Sinope (49) et à d'autres centres (6) augmentent le nombre des pièces découvertes dans ce site à 643. Les analyses de détail précisent des "nouveautés" onomastiques et typologiques, des étapes et des coïncidences entre des périodes d'essor et de stagnation des différents centres.

Il est à retenir pour Rhodes plusieurs exemplaires avec le nom de l'éponyme Πολυκράτης (sur un des exemplaires est attesté le couple formé des noms Πολυκράτης - Μέντωρ).

La plupart des estampilles de Rhodes appartiennent à la période II (a et b); seules trois pièces appartiennent aux sous-périodes I b et I c.

Les estampilles de Sinope conservent des traits propres, différents de ceux de la colonie de Callatis; on y constate la présence importante des astynomes du sous-groupe V d; les sous-groupes V b et c se maintiennent aux valeurs constantes.

L'absence des astynomes du sous-groupe V e coïncide cette fois-ci à l'absence des éponymes rhodiens de la IIIe période. La coïncidence peut servir comme argument pour un possible arrêt des importations amphoriques à Albești, dès la dernière décennie du IIIe s. av.J.-C.